

Do's & don'ts

Verduurzaming van (monumentale) kerken

TEKST NICO DE JONG BEELD UNSPLASH

Do's

Toekomstplanning

Allereerst is het van belang om na te denken over de toekomst van het kerkgebouw. En dan met name over het gebruik ervan. Is het de bedoeling om het gebouw breed te gaan gebruiken (denk aan meervoudig of multifunctioneel gebruik) of juist niet? Moet het gebruik van de ruimte veel geld genereren of staat het bewaren van het gebouw voorop? Alvorens plannen te ontwikkelen moet duidelijk zijn welk soort gebruik van het gebouw waarschijnlijk zal zijn in de toekomst.

Combineren werkzaamheden

Probeer een restauratie te combineren met het verduurzamen en verbeteren van het gebouw (voorbeeld: bij het vervangen van de dakbedekking zou je ook tegelijkertijd het dak kunnen isoleren).

Dataloggers

Ken het binnenklimaat van je kerkgebouw. Maak om vast te stellen wat de fluctuaties van temperatuur en luchtvochtigheid zijn gebruik van dataloggers op verschillende plekken in het kerkge-

bouw, zodat achteraf over een bepaalde periode de waarden zijn af te lezen.

Ventilatie

Oude historische kerkgebouwen hebben doorgaans een natuurlijke ventilatie omdat ze niet zijn geïsoleerd. Houd bij het nemen van verduurzamende maatregelen er rekening mee dat er voldoende mogelijkheden zijn/blijven om te ventileren.

Installaties vervangen

Laat je goed informeren bij het vervangen of aanschaffen van verwarmingsinstallaties. Wijzigingen in het verwarmingssysteem kunnen vergaande gevolgen hebben voor de warmte- en vochthuishouding in het gebouw.

Advies op maat

Een goed begin is het halve werk. Laat je als gebouwenbeheerder of eigenaar goed adviseren door een specialist op het gebied van monumenten en duurzaamheid over de mogelijkheden die er zijn voor het kerkgebouw. Zie bijgaande tips.



Don'ts

Geen actie ondernemen

Alles laten zoals het is, is veelal geen optie bij gebouwen die regelmatig worden gebruikt. In tijden van stijgende energielasten moet je als gebouweigenaar alles doen wat in je vermogen ligt om zo efficiënt mogelijk gebruik te maken van de beschikbare middelen.

Kerkorgel

Vergeet het kerkorgel niet. Bij langdurige ongunstige klimatologische waarden en grote fluctuaties (met name in de relatieve luchtvochtigheid) kan een instrument beschadigd raken. Denk aan scheuren en schimmelvorming in verschillende soorten hout, het bros worden van de leren balgen en corrosie van de orgelpijpen. Snelle verhoging van temperatuur kan ertoe leiden dat het orgel vals gaat klinken. Overigens is een lage temperatuur per definitie niet ongunstig voor een pijporgel. Hoe zouden historische orgels anders in tijden zonder verwarming zo ongeschonden de tijd door zijn gekomen?

Kan niet of mag niet?

Soms heersen er bepaalde gedachten ten aanzien van de (on)mogelijkheden van verduurzaming van monumentale gebouwen. Zo wordt vaak gedacht dat het aanbrengen van zonnepanelen op het dak van een monumentale kerk niet is geoorloofd. Echter, als de zonnepanelen niet in het zicht worden geplaatst zijn er wel mogelijkheden, mits de monumentale waarden van het gebouw niet worden aangetast.

Tips

De RCE heeft specifieke kennis op welke manier je het beste met een kerkgebouw kunt omgaan als het om verduurzamingsvraagstukken gaat (kijk op www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/duurzaamheid).

Andere handige links zijn in dit verband: www.toekomstreligieuserfgoed.nl/verduurzamen www.stichtingerm.nl/verduurzaming

De VKB heeft een aantal VKB-Partners die ervaring hebben met verduurzaming van kerkgebouwen en u van advies kunnen voorzien (kijk op: www.kerkrentmeester.nl/partners bij DODUVA, DWA en NIAG).